

Culoare și magnitudine orchestrală la Ateneul Român

Rar mi-a fost dat să ascult un concert simfonic care prin conținutul programului lui, să se încadreze mai bine și atât de confortabil, în ceea ce lumea în general îl numește "de muzică grea".

De aceea mărturisesc că, deși de la audiență a trecut ceva timp – el având loc pe 23 iunie – tot nu m-am dumirit asupra scopului urmărit de cei ce l-au conceput astfel, asta dacă a existat vreunul. Și dacă da, atunci sunt tentată să cred, sau cel puțin să sper, că el a fost motivat de ideea unei dedicații destinată profesioniștilor, singurii de altfel în măsură să guste în deplinătate cele trei lecții de orchestrație.

E drept că toate cele trei partituri au avut în comun compozitori de valoare, reprezentativi pentru școlile din care provin, compozitori care au pedalat în scrierile respective, mai mult pe acea jumătate din ceea ce definește muzica, de care se știe că este în egală măsură știință și artă, respectiv pe știință, ceea ce mie ca muzician chiar nu mi-a displicut. Pentru că așa, în fine, am putut urmări pe îndelete și cursiv, într-un splendid lăcaș de artă și nu într-o sală de curs a Conservatorului, modul ingenios în care trei temperamente distincte au folosit în travaliul lor orchestral, stiluri diferite de tratare a tuturor instrumentelor: de suflat – în special alămurile, de coarde – în special a celor grave și aproape a întregului compartiment de percuție și asta, într-

o gamă de nuanțe predilecte pentru forte și fortissimo, și cu foarte fine inserții în motive ritmice și melodice ce amintesc fie și vag, de naționalitățile lor.

Concertul a început cu "Semnale" de Adrian Iorgulescu, o interesantă piesă simfonică în 5 secțiuni, bazată pe o structură modală, piesă a cărei *"Scriitură orchestrală, de virtuozitate, alternează zonele de masivitate cu cele de transparență, contribuind la crearea unui impact auditiv pregnant, ceea ce conferă întregului sonor o expresie directă și frustă, precum și o notă de relativă accesibilitate"* după cum o caracterizează chiar compozitorul.

Au urmat "Concertul în Sol major pentru pian și orchestră" de

Alexandra Siloce

Maurice Ravel, tălmăcit de Alexandra Siloce, și "Simfonia nr. 2 în Re major" de Jean Sibelius. În Ravel, pianista, prin abordarea ei mai mult cerebrală, s-a încadrat perfect în tonalitatea întregii serii, dezvăluind stăpânirea unei tehnici solide, care însă în pofida tușei calde și catifelate pe care îl deține, a acoperit puțin prea mult pasajele de transparență, cu tentă lirico-jazzistică, și așa nu prea numeroase, inducându-mi în acest fel senzația că tocmai am asistat la o

premieră, nicidecum la un concert pentru pian, deloc străin mie. Mi-a plăcut însă și m-a amuzat copios, totala ei detașare de vădita insistență a dirijorului de a o conduce, nu că ar fi avut nevoie de așa ceva.

Cât privește Simfonia de Siberius, pot spune că a răsunat eroic și glorios sub bagheta dirijorului Mark Laycock care a subliniat, ca și în cele două lucrări care au precedat-o, tocmai nuanțele puternice, mai mereu în crescendo, relevând o virtuozitate aparte, ce în nici un caz nu îi poate fi contestată.

A și avut un partener pe măsură, în Orchestra Filarmonică "George Enescu" – excelentă și într-o formă de zile mari, care s-a aflat în elementul ei pe tot parcursul serii, strălucind în zona monumentală a nuanțelor pe care le-a creionat cu omogenitate și rară vioiciune fuzionând cum nu se poate mai bine cu viziunea atât de explicită a dirijorului.

În fine, concertul de la Ateneu din seara zilei de 23 iunie a fost unul interesant, original, viguros, un concert mai mult pe gustul profesioniștilor dar prea bogat în sonorități ample pentru melomanii obișnuiți. Personal, cred că fiecare din compozițiile incluse în program ar fi avut doar de câștigat dacă erau prezentate (cântate) în compania unor partituri mai lirice, mai cantabile, mai cunoscute, dacă nu pentru altceva, măcar pentru contrastul atât de necesar unui echilibru.

Una peste alta, concertul simfonic s-a bucurat de aprecieri, a fost aplaudat pe măsură și s-a înscris în rândul celor care rămân în memoria auditoriului prin culoare, inedit și magnitudine orchestrală.

Doina MOGA

Trio Axis Mundi

În arhitectura confortului conferit de un public interesat, bine format și numeros, am urmărit cu vie atenție audiența unor titluri de valoare din muzica românească în interpretarea trioului instrumental clujean Axis Mundi, într-un recital organizat sub sigla Muzeului Național George Enescu, derulat la Aula Palatului Cantacuzino, în seara zilei de 28 iunie 2016.

Compoziții Trioului Axis Mundi sunt Eva Butean la pian, Radu Dunca la vioară și Aurelian Băcan la clarinet.

Pianista Eva Butean are distincție și o nobilă expresie corelată, dacă pot spune așa, de o surâzătoare muzicalitate. Eva Butean trece dezinvolt și cu măiestrie și în sonoritățile desprinse de pe claviatură are vigoare și o condiție artistică

de certă determinare. Eva Butean, de la o lucrare în care este solo, la alta unde apare în duo, configurează adevărate climate sonore personalizate, conștientă și totalmente degajată în această atitudine, eficientă și dinamică.

Violonistul Radu Dunca dispune, muzical vorbind, de forță umană, fizică și morală și de o o anumită autoformație profesională de toată admirația. În evoluțiile sale cu vioara el definește o multitudine de policromii timbrale pe tastă și prin vibrațiile condiționate de arcuș. În mod natural, Radu Dunca este un virtuoz al viorii și în arta sa apare un sens al premoniției că viitorul tehnicilor de maniabilitate la vioară va descinde în evidența proprie farmecului care măgulește în același timp și ochiul și spiritul ascultătorilor ca răsunet de simpatie și fantezie totodată. Mai trebuie spus aici despre cât de prezent este Radu Dunca în fervoarea tensiunilor sau luminozităților,

în imagistica sau în reliefurile compozițiilor muzicale, în dimensiunea de creație dramatică a acestui muzician despre care se va mai vorbi.

Aurelian Băcan este clarinetist, dar și autor de compoziții muzicale. Ca o autentică revelație, tonul său la instrument este profund și catifelat și are semnificația unei adresabilități confesive, narrative alături de o bonomie și chiar de o anume superioritate pe care nu putem să i-o refuzăm.

Cu Aurelian Băcan, clarinetul iese din statutul unui instrument comun, devenind o formă a articlărilor vocale. Sub acțiunea lui Aurelian Băcan clarinetul se transfigurează. Aurelian Băcan are în esență ținuta unui om de cultură muzicală și nu numai. El este fără îndoială și un gânditor. Ca și colegii săi din acest trio Axis Mundi, are destinul să atingă larga notorietate profesională și celebritatea artistică la public.

Dan Dediu a scris ciclul de **12 piese pentru pian solo** cu titlul *Levitique* în 1997. Din acest ciclu, în debutul recitalului am ascultat 3, în interpretarea pianistei Eva Butean. Lucrarea asamblează imagini realizate cu inteligență fină și rafinament, într-un flux de sugestii livești și de evocări fugare ale unor memorii de teme muzicale din timpuri și locuri disparate. Există aici o modelare bine echilibrată și sugestivă pe claviatură, de vreme ce compozitorul a studiat el însuși pianul și, implicit, repertoriile pianistice. Și totul în aceste piese din ciclul *Levitique* ne învăluie fără relieful tranșante și fără nimic care să releve un efort mai mult decât cel pentru cultivarea concordanței cu mentalul și cu fondul afectiv al ascultătorilor. Eva Butean, cu talent și claritate, a excelat în interpretarea acestor pagini pianistice, dând contur arcadelor de reflex și fervorii unor tonuri rare, cât și savorilor și deliciilor care își au locul printre efectele dorite.

Am subliniat ceva mai sus măsura în care clarinetistul Aurelian Băcan excede prodigios cu talentul său la aprecierile specialiștilor și publicului. Pot spune același lucru și despre compozitorul Aurelian Băcan a cărui artă și a cărui performanță imaginativă în sunete îl situează într-o accepție fortifiantă. Dintre compozițiile lui Aurelian Băcan am audiat *Caravanselei pentru vioară și pian*, o lucrare pe care o situez în genul piesei de concert, tipologie compozițională care a fost cultivată la noi doar de George Enescu. O piesă de concert oferă întreprinderilor un dar cu totul de neprețuit, acela că pot, ca virtuozii, să strălucească. Și Radu Dunca, la vioară, și Eva Butean la pian s-au aflat cu fervoare și spontaneitate în această postură. Sigur că, de regulă, eflorescențele compoziționale au titluri, unele de gen și formă, altele luate din limbajele poetice. Și aici, cu acest titlu, *Caravanselei*, am fi tentați să ne imaginăm în ambianța medievalului de orient turco-persan. Dar, muzical, ni se sugerează aici o lărgire de spații, de unde un palat virtual al caravelor, și ele virtuale, poate fi un loc de intersectare de idei și de valori simbolice în sfere inteligibile cu numeroase deschideri.

Lucrarea *Fum, pentru clarinet solo*, de Doina Rotaru, a fost memorabil interpretată de Aurelian Băcan. Miza existențială a acestei compoziții - separat de tehnica

superioară a compozitoarei de a scrie monodic și firesc pentru un instrument de suflat - este unduirea între două lumi, cu fumul care nu se rarefiază și nu dispăre, ci poartă vieți și existențe, cu poveștile lor, cu aspirațiile lor de nereîntâlnit nicidecum. Este un fum dens, de unde și tratarea predilect densă a figurațiilor sonore în registrele grave și medii ale clarinetului, care sunt apropiate de vocea umană. Este existential, dar este și un periplu printre creaturile nevăzute ale nopții.

Țuitori 2 pentru vioară și pian de Adrian Pop este o panoplie sonoră inclusă în gestul sacramental. Este, fără îndoială, o devoțiune pro-domo pentru pământul natal al compozitorului, în sens exact, Transilvania. Țuitorile nu au asemănare aici cu cele de filiație folclorică. Țuitorile sunt ale pământului însuși, pentru că doar el poate țui, fără plânset și fără tânguie. Radu Dunca la vioară și Eva Butean la pian au celebrat această partitură ca și cum ar fi spus: „Domnilor, gândiți-vă la timpurile muzicii când era lăsat pământul să cuvânte. Noi asta facem acum și aici, cu această muzică proclamatoare”.

Cele *Patru inscripții sonore pentru pian solo* de Adrian Iorgulescu au fost interpretate de Eva Butean într-un stil greu regisibil chiar și pe scenele redutabile de recital și concert. Eva Butean a avut aici, interpretativ, o foarte adecvată inspirație, dând un distinct contur acestei compoziții care comportă un mare potențial de inovare. În aceste *Patru inscripții sonore*, Adrian Iorgulescu deschide imaginile unor surprinzătoare grafii, cât și deciptări cu sunete - și nu prin sunete - ale unor obiecte autoportante, autonome, și care se autogenerază din propriile lor vibrații într-un construct inteligibil.

Lucrarea *Sonorități și clopoței albaștri pentru vioară solo* de Ulpian Vlad a fost prezentată în primă audiere. Momentul trebuie considerat și înțeles ca atare. Ascultând această compoziție, am urmărit fluxurile ilustre de sonorități, am avut viziunea imperioasă de a mă vedea într-o clipă suspendată de fervoare, ca în *Faust*. Compozitorul Ulpian Vlad și violonistul solist Radu Dunca trecuseră prin har și dincolo de har, ei nu erau acolo pentru ei, nu erau nici pentru publicul prezent, ci pentru și în Marele Univers. Și mai este de adăugat, cu aceste *Sonorități și clopoței albaștri*, că specificul unui miracol este, în mod sigur, faptul că el constituie un caz insolit, asimilabil sensului de Providență.

Deja reluată deseori în programele de recital, muzica *Noi proverbe pentru clarinet solo* de Roman Vlad a fost prezentată într-o admirabilă realizare scenică în care, cu tinerețea lor cuceritoare, au apărut în mimă Eva Butean și Radu Dunca, alături de clarinetul utilizat ca sursă de semnal și cu un haz de calitate de Aurelian Băcan.

În ansamblul ei, seara muzicală de la Aula Palatului Cantacuzino din 28 iunie 2016 fost una dintre cele mai reușite manifestări de acest gen, fie și din stagiunea care tocmai s-a încheiat. În ansamblul derulării momentelor sonore s-a reconfirmat existența unor valori muzicale certe în muzica românească a zilelor noastre, ceea ce este real și natural, este creație și este un gest de anvergură.

Mircea ȘTEFĂNESCU

foto: opisiacneagra.ro